

KÚRIA

Bfv.III.1.417/2012/5.szám

A Kúria Budapesten, a 2013. év május hó 14. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A szerzői jogok megsértésének vétsége miatt vádlott neve ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Budai Központi Kerületi Bíróság 2.B.XII.1057/2007/13. számú ítéletét, illetőleg a Fővárosi Bíróság 35.Bf.8341/2008/10. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Budai Központi Kerületi Bíróság a 2008. június 17. napján kihirdetett 2.B.XII.1057/2007/13. számú ítéletével vádlott neve terheltet bűnösnek mondta ki folytatólagosan, üzletszerűen elkövetett szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértésének büntetéseben [Btk. 329/A. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont], s ezért őt 250 napi tétel, napi tételenként 200 forint, összesen 50.000 forint pénzbüntetésre ítélte.

Rendelkezett továbbá a pénzbüntetés esetleges átváltoztatásáról, a lefoglalt 24 darab könyv elkobzásáról, a lefoglalt számlák kiadásáról, és kötelezte a terheltet a bünygyi költség megfizetésére.

A védelmi fellebbezés alapján eljáró Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság a 2009. május 26. napján hozott

35.Bf.8341/2008/10. számú ítéletével megváltoztatta az elsőfokú ítéletet, a felrótt cselekményt folytatólagosan elkövetett szerzői jogok megsértése vétségének [Btk. 329/A. § (1) bekezdés] minősítette, az elkobzást mellőzte, a - szemben az elsőfokú ítéletben megjelölt darabszámmal - 22 darab könyv lefoglalását megszüntette és elrendelte kiadását a terhelt részére. Egyebekben helybenhagyta az elsőfokú ítéletet.

Az elsőfokú bíróság az elkövetéskor hatályban volt büntető törvényt alkalmazta, s a jogi értékelésében a következőket fejtette ki.

A művet a terhelt a szerzői jog jogosultjának, a Bajor Szabadállamnak az engedélye nélkül, vagyoni haszonszerzés végett és haszonhoz is jutva Magyarországon terjesztette (értékesítette). A terhelt ezzel megsértette a Bajor Szabadállam szerzői jogát.

A másodfokú bíróság a történeti tényállást kiegészítette, s ezzel a felülbírálathoz irányadónak vette. A terhelt bűnösségére vont következtetést helytállónak találta, míg a cselekmény minősítését illetően csak részben osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját.

A másodfokú bíróság kifejtette, hogy

- 2002. április 1. napja előtt az adott bűncselekmény csak akkor volt büntethető, ha az elkövető a szerzői jogot vagyoni hátrányt okozva sértette meg, ámde a 2006. január 4. napján jogerős ítélet vagyoni hátrányokozás hiányában mentette fel a terheltet, ugyanis a Bajor Szabadállam nyilatkozata szerint a mű vagyoni értékkel nem bír, így annak a kiadásával nem szenvedett vagyoni hátrányt,
- 2002. április 1. napjától az adott bűncselekmény továbbra is büntethető, ha az elkövető a szerzői jogot vagyoni hátrányt okozva sértette meg, de büntethető immár akkor is, ha az elkövető vagyoni haszonszerzési célzattal (végett) sérti meg a szerzői jogot.

Jelen ügyben a korábbi helyzettel egyezően a vagyoni hátrányokozás nem állapítható meg, ugyanakkor a vagyoni haszonszerzési célzat a realizált haszontól, nyereségtől függetlenül megállapítható, mert ahhoz elegendő a vagyoni haszonszerzésre irányuló törekvés, ha az alkalmas a haszonszerzés kiváltására, és ugyan nem szükséges a tényleges vagyoni haszonhoz jutás, de a terhelt a művet pénzbeli ellenszolgáltatás fejében terjesztette. Azaz csak a mű ingyenes, ellenérték nélküli terjesztésének esetében nem valósult volna meg a bűncselekmény.

A másodfokú bíróság leszögezte, hogy a terhelt a jelen ügyben nem a mű kiadásával, hanem annak pénzért történő terjesztésével sértette meg a szerzői jogot.

A másodfokú bíróság rámutatott, hogy a büntető keretjogszabályt az Szjt. tölti ki tartalommal, és az 1. §-a védelemben részesíti az

irodalmi alkotást, mégpedig megszorítás nélkül minden irodalmi alkotást, legyen az a törvényi példálózás szerint szépirodalmi, szakirodalmi, tudományos vagy publicisztikai mű.

Szemben a védői állásponttal, az adott mű is irodalmi alkotás, ugyanis az Szjt. szerint minden szellemi alkotás jogvédelem alatt áll mennyiségi, minőségi, műfaji korlátoktól, esztétikai jellemzőktől, az alkotás színvonalára vonatkozó értékítélettől függetlenül.

A másodfokú bíróság elvetette a védő részéről felhozott társadalomra veszélyességben való tévedésre hivatkozást is. Ennek kapcsán azzal érvelt, hogy a terhelt már a korábbi elsőfokú ítélet indokolásából tudomást szerzett arról, hogy a cselekmény a jogszabály megváltozásával már bűncselekmény lenne, továbbá a terhelt is tisztában volt a terjesztés illegális jellegével, miután az árusítás nem nyilvános formáját ajánlotta a könyvterjesztők részére.

A másodfokú bíróság foglalkozott még azzal is, hogy a védő által becsatolt más ügybeli nyomozást megszüntető határozatnak téves az a jogi indokolása, hogy az adott mű terjesztése nem volt gazdaságos, nyereséges - megismételve, miszerint a vagyoni haszonszerzésre törekvés és a nyereség realizálása nem azonos fogalmak.

A másodfokú bíróság egyebekben

- pontosította a bűncselekmény megnevezését,
- azzal vetette el az üzletszerűséget, hogy a létfenntartás egészben vagy részben bűncselekmények elkövetésével való biztosítása nem volt megállapítható,
- azzal vetette el a mű terhelttől lefoglalt példányainak elkobzását, hogy azok nem kerültek terjesztésre, így lefoglalásuk megszüntetése mellett a terhelt részére történő kiadásukról rendelkezett.

A jogerős ügydöntő határozat ellen a terhelt nyújtott be felülvizsgálati indítványt, a bűnösség megállapítása miatt, felmentése, továbbá az általa befizetett pénzbüntetés törvényes mértékű kamatokkal történő visszatérítése és a védője részére általa kifizetett költségek megtérítése érdekében.

Ennek megfelelően az indítvány a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) pontján nyugszik.

Az indítványozó indokai szerint

- a magánszemély feljelentő a feljelentésében, majd a tanúvallomásaiban nem közölte (elhallgatta), hogy őt korábban jogerősen felmentették a kérdéses mű kapcsán, és e művet egy Kft. angol nyelven, egy Bt. pedig magyar nyelven árusítja,

- őt jogerősen már felmentették, ezért a mű 1996 októberi kiadásával szerzői jogsértés nem valósult meg, így az Emberi Jogok Európai Egyezménye 7. Cikkének 1. bekezdése szerint nem ítéltető el olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a hazai vagy nemzetközi jog alapján nem volt bűncselekmény,
- az Egyezmény hetedik kiegészítő jegyzőkönyve 4. Cikkének 1. bekezdése alapján pedig ugyane bűncselekmény miatt újabb büntetőeljárás ellene nem folyhat, és vele szemben büntetés nem szabható ki.

A Legfőbb Ügyészség a 2860/2012/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta, s a megtámadott határozat hatályában fenntartását indítványozta.

Kifejtette, hogy felülvizsgálatban nem kerülhet sor a feljelentő tanúvallomásainak újraértékelésére, mert a megállapított tényállás az irányadó, ha a tanúvallomás jogerős ítélettel kimondottan hamis és a bíróság határozatát befolyásolta, az perújítási ok lehet [Be. 408. § (1) bekezdés c) pont].

Álláspontja szerint a terhelttel szemben ugyanazon cselekmény miatt hozott több jogerős ítélet is csak perújítás alapjául szolgálhat [Be. 408. § (1) bekezdés b) pont].

Az Szjt. törvényhelyeinek megjelölése mellett egyetértett azzal, hogy a terhelt haszonszerzés végett követte el a cselekményét 2005. november 12. és 2006. november 3. napjai között, ez pedig időben és térben is elkülönül a korábbi ügybeli terjesztéstől.

Nem osztotta ugyanakkor a másodfokú bíróság álláspontját az üzletszerűség elvetéséről. Álláspontja szerint ehhez nem szükséges a létfenntartás egészben vagy részben bűncselekmények elkövetéséből biztosítotttsága, elegendő akár a rendszeres mellékkeresetre törekvő jövedelemszerzés is. Az ismétlődő és rendszeres haszonszerzésre törekvést mutatja, hogy egy év alatt, több könyvesboltnak, több alkalommal, nagyobb számú könyvet értékesített.

Ezért a szerzői jog megsértése folytatólagosan, üzletszerűen elkövetett [Btk. 329/A. § (2) bekezdés b) pont], de a törvénysértő minősítés nem eredményezett törvénysértő büntetést.

A Kúria a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott.

A védő a felszólalásában fenntartotta az indítványban foglaltakat, ezt meghaladóan nem értett egyet a Legfőbb Ügyészségnek a perújítás alkalmazandósága és az üzletszerűség megállapítandósága melletti álláspontjával.

A Legfőbb Ügyészség képviselője az átiratban foglaltakat fenntartotta, és részletesen megismételte. Hangsúlyozta, hogy a terhelt korábbi és jelenlegi ügyében csak a szerző és a mű azonos, míg a terhelt cselekménye teljes egészében törvényi tényállásszerű.

A terhelt felszólalásának középpontjában az állt, hogy a felmentésével végződött korábbi ügyében a könyvnyomtatást és -terjesztést is magában foglaló könyvkiadás volt felróva, ezért új törvényre hivatkozással sem lehet ellene ugyanazon cselekmény miatt újabb és újabb eljárást folytatni. Ez sértené az indítványában hivatkozott emberi jogi egyezményt, amelynek a hatálya „magasabb”, mint a magyar törvényé.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős ügydöntő határozattal szembeni jogi - és nem pedig ténybeli - kifogás lehetőségét biztosítja.

Felülvizsgálatban a felülbírálat

- az indítványhoz [Be. 423. § (4) bekezdés],
- a jogerős határozatban megállapított, s nem támadható tényálláshoz [Be. 423. § (1) bekezdés] és
- főszabályként a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályokhoz [Be. 423. § (2) bekezdés] kötött.

Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak nincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés].

A tényállás irányadósága azt jelenti, hogy felülvizsgálatban nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan: ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.

A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

Ezzel szemben az indítvány részben olyan eljárásjogi indokokat hozott föl, amelyek nem szerepelnek a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontjában konkrétan és kimerítően meghatározott, a felülvizsgálatra okot adó eljárási szabálysértések között.

Valójában az irányadó tényállás, illetve a bíróság mérlegelésének helyességét támadta, a bizonyítékok mikénti mérlegelését vitatta, átértékelését célozta, és ezen keresztül kifogásolta a bűnösség megállapítását - ami felülvizsgálatban kizárt.

A Be. 416. § (1) bekezdésének a) pontja alapján ugyanakkor valóban helye van a bíróság jogerős ügydöntő határozata felülvizsgálatának, ha a terhelt bűnösségének a megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak a megsértésével került sor.

Az alapügyben eljáró bíróság azonban nem sértett törvényt, amikor megállapította a terhelt bűnösségét a felrótt cselekményben, ebben a felülvizsgálati indítvány álláspontja téves, ugyanakkor a cselekmény nemcsak folytatólagosan, de üzletszerűen elkövetettnek is minősül.

A Kúria előrebocsátja, hogy jelen ügyben nem a mű tartalma vizsgálándó, az elkövetési magatartás a terjesztésben álló felhasználás. Ehhez képest minden más közömbös, így a jelen ügybeli tényállástól eltérő esetek, azaz mások általi terjesztés is. A vád tárgyává tett cselekmény mindig a maga konkrétságában értékelendő.

A szerzői jogról szóló 1884. évi XVI. törvenycikk már szankcionálta a szerzői jog megsértését, a szerzőnek nyújtandó kártérítésen felül jogkövetkezményként pénzbüntetést (19. §) és elkobzást (21. §) rendelt alkalmazni, az egész felróvó eljárást azonban a polgári bíróságok hatáskörébe (25. §) utalta.

A cselekmény elkövetése és elbírálása idején a büntető anyagi jog alábbi szabályai érdemben azonos tartalommal voltak hatályban azzal, hogy az elkövetéskori (2) és (3) bekezdés számozása az elbírálás idejére (3) és (4) bekezdésre változott:

A szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértésének vétségét az követi el, aki másnak a szerzői jogról szóló törvény alapján fennálló szerzői vagy ahhoz kapcsolódó jogát haszonszerzés végett, vagy vagyoni hátrányt okozva megsérti; súlyosabban büntetendő és büntetett, ha a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértését jelentős vagyoni hátrányt okozva vagy üzletszerűen; továbbá még súlyosabban büntetendő és büntetett pedig az, ha a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértését különösen nagy vagyoni hátrányt, avagy különösen jelentős vagyoni hátrányt okozva követik el [Btk. 329/A. § (1) bekezdés, (2), illetőleg (3) bekezdés, (4) bekezdés].

A bűncselekmény elkövetési magatartása a szerzői jog vagy a szerzői joghoz kapcsolódó jogok - haszonszerzés végett történő, vagy vagyoni hátrányt okozó - megsértése.

Az 1993. évi XVII. törvény 22. §-a 1993. május 15. napjától hatályosan egészítette ki a Btk.-t a 329/A. §-szal, és akkor még egyedül a vagyoni hátrányt okozó elkövetést tette büntetendővé.

Vagyoni hátrány a bűncselekménnyel a vagyonban okozott értékcsökkenés (kár) és az elmaradt vagyoni haszon együttese (Btk. 137. § 5. pont).

A törvényi tényállást módosította az 1998. évi LXXXVII. törvény 93. §-ának (2) bekezdése, elhagyta a Btk. 329/A. §-ának az elkobzásra vonatkozó (5) bekezdését, de ennek a jelen ügyben jelentősége nincs.

Módosította aztán 2000. március 1. napjától hatályosan az 1999. évi CXX. törvény 36. §-a, s ettől az időponttól kezdve – ebben a másodfokú ítélet tévesen jelölte meg 2002. április 1. napját – a vagyoni hátrányt okozó mellett büntetendővé vált a haszonszerzés végett történő elkövetés is.

Haszonszerzés alatt az ítélkezési gyakorlat mindazt értette és érti, ami az elkövető számára az elkövetéskori helyzetéhez képest valamely vagyoni kihatású előnyben (bevételeiben) ölthet testet. A vagyongyarapodásba nyilvánvalóan bele kell érteni azt is, amikor az elkövető a vagyonvesztését mérsékli, hiszen az is előny. Ekként irreleváns, hogy az elkövetés az elkövető számára gazdaságilag végül nyereségesnek bizonyul-e.

A 2000. március 1-jei módosítás folytán nemcsak a ténylegesen bekövetkezett vagyoni hátrány esetében büntetendő a cselekmény, hanem akkor is, ha az elkövető célja a vagyoni haszonszerzés, függetlenül attól, hogy szert tesz-e bármilyen haszonra (BH 2012/59.).

Amennyiben az első elkövetési fordulat szerinti célzatos, a haszonszerzés végett történő elkövetés a jogtulajdonosnál vagyoni hátrányt bármely okból nem idézett elő, a bűncselekmény befejezett, s ez kizárja a törvényi tényállás második, eredményt (vagyoni hátrányt) tartalmazó elkövetési fordulatával megvalósult kísérlet megállapítását. Ha mindkét elkövetési fordulat megvalósul, ez csupán látszólag jelent többszörös tényállásszerűséget, és csak az elsőként megvalósult (első) elkövetési magatartás megállapítására kerülhet sor (BH 2012/59.).

A módosítás folytán tehát befejezetté válik az elkövetés önmagában a vagyoni haszonszerzési céllal megvalósított szerzői jogsértéssel, ami előrehozza (ezáltal fokozza) a szerzői jog védelmi körét.

A Kúria a teljesség érdekében jelzi a következő módosításokat, még

ha nem is bírnak közvetlen jelentőséggel a jelen ügyben:

- a 2001. évi CXCI. törvény 74. §-a 2002. április 1. napjától hatályosan az addig szomszédos jognak nevezett jogot a szerzői joghoz kapcsolódó jognak nevezte meg, és a Btk. 329/A. §-ának (1) bekezdésébe beemelte az adatbázis előállítója teljesítményének sérelmére esett jogsérelmet is,
- a 2007. évi XXVII. törvény 2007. június 1. napjától hatályosan a 33. §-ának (2) bekezdésével a Btk. 329/A. §-ának (1) bekezdéséből elhagyta a szerzői jogsértés tételezett fajtainak a megjelölését, a 89. §-a (3) bekezdésének a) pontjával pedig a Btk. 329/A. §-a (4) bekezdésének hatályon kívül helyezésével elhagyta a gondatlanságból elkövetettség büntethetőségét,
- végül a 2008. évi XCII. törvény 2009. január 12. napjától hatályosan a 4. §-ának (2) bekezdésével a Btk. 329/A. §-ának (2) bekezdéseként beiktatta az üreshordozói és a reprográfiai díj megfizetésének elmulasztását is, és az addigi számozást (2) bekezdésről (3) bekezdésre és (3) bekezdésről (4) bekezdésre változtatta.

A 2008. évi XCII. törvény 4. §-ához fűzött indokolás tette - a maga részéről - végképpen egyértelművé, hogy a korábbihoz képest változatlan a jogalkotói szándék, miszerint valamennyi szerzői és szerzői joghoz kapcsolódó vagyoni jogi jogosultság megsértése büntetendő.

A bűncselekmény törvényi tényállásában szereplő „vagyoni hátrányt okozva”, majd emellett a „haszonszerzés végett” kitételekre és a bűncselekménynek a rendszertani elhelyezésére tekintettel, merthogy az a vagyon elleni bűncselekmények körében szabályozott, az ítélkezési gyakorlat mindig is a szerzői és (szomszédos jogon) szerzői joghoz kapcsolódó jogon alapuló nem akármilyen, tehát nem a személyhez fűződő, hanem kizárólagosan a vagyoni jogok megsértését vizsgálta.

Az irányadó tényállás a következő.

1. A terheltet a bíróság a 2006. január 4. napján jogerős ítéletével felmentette a szerzői jogok megsértésének büntette és sajtórendészeti vétség miatt emelt vád alól, valamint egy további szerzői jogok megsértésének büntette miatt indult eljárást megszüntetett.

A korábbi ítéletben megállapított tényállás szerint

- a terhelt 1996 decemberében Magyarországon 2000 példányban kinyomtatta Adolf Hitler: Mein Kampf című művét,
- a mű szerzői jogának birtokosa Bajorország Szabadállam, nyilatkozata szerint a mű vagyoni értékkel nem bír,
- a mű nyilvános közlését a bíróság az 1997. október 17. napján jogerős ítéletével megtiltotta, és a mű fellelhető példányait a

terhelttől lefoglalták,

- a terhelt a lefoglalásra nem került kötetekből 2000. február 8. és 2000. augusztus 15. napjai között Magyarországon 17 alkalommal összesen 662 darab könyvet értékesített.

2. A terhelt az 1. pontbeli ítélettel részére kiadni rendelt mű 263 példányát 2006. augusztus 8. napján átvette a bíróság bűnjelkezelőjétől,

- Bajorország Szabadállam engedélyével nem rendelkezett, ennek ellenére 2005. november 12. és 2006. november 3. napjai között a birtokában levő és az 1. pontbeli ítélettel részére kiadott példányokból Magyarországon összesen 272 kötetet értékesített:

elsődlegesen könyvkereskedéseknek bizományosi terjesztéssel, részben pedig a cégének postafiók címéről biztosított rendeléssel összesen 8 vásárló részére, vásárlónként általában több, összesen 37 alkalommal, és „legtöbbször” 2.800 forint darabáron,

- az egyik könyvkereskedés 72 példányt a terhelt felé visszarúzott, így ténylegesen a mű 200 példányát adta el, amelyekért 560.000 forintot kapott vételárként,

- a terhelttől házkutatás keretében a mű további 22 példányát foglalták le,

- a mű védelmi ideje 2015. évig áll fenn,

- a terhelt megsértette a jogosultnak az 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) 17. §-ának a) és b) pontjaiban foglalt jogait.

A Btk. 329/A. §-ában szabályozott bűncselekmény törvényi tényállása ún. kerettényállás (keretdiszpozíció), mert az abban utalt mögöttes jogszabály, az 1999. szeptember 1. napjától hatályos Szt. szabályozza a szerzői jogokat, amelyeket megsértve, a hasznoszerzés végetti, vagy vagyoni hátrányt okozó elkövetés büntetendővé válik.

Az elkövetés és elbírálás idején az Szt. a szerzői jogi védelem tárgyát akként határozta meg, hogy e törvény védi az irodalmi, tudományos és művészeti alkotásokat [Szt. 1. § (1) bekezdés]; szerzői jogi védelem alá tartozik - függetlenül attól, hogy e törvény megnevezi-e - az irodalom, a tudomány és a művészet minden alkotása, és másokkal egyetemben alkotásnak minősül az irodalmi (példálózóan szépirodalmi, szakirodalmi, tudományos, publicisztikai) mű [Szt. 1. § (2) bekezdés a) pont] is.

Az irodalmi mű tehát annak közelebbi fajtájára (konkrét műfajára) tekintet nélkül szerzői jogi védelem alá esik, ugyanis a szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg, a védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől [Szt. 1. § (3) bekezdés].

A szerzői jog azt illeti, aki a művet megalkotta (szerző) [Szt. 4.

§ (1) bekezdés]. A szerzői jogok a szerző életében és halálától számított hetven éven át részesülnek védelemben; a hetvenéves védelmi időt a szerző halálát követő év első napjától kell számítani [Szjt. 31. § (1) bekezdés, (2) bekezdés 1. fordulat].

Az Szjt. egyrészt a szerző személyhez fűződő jogait védi a II. Fejezetben (a mű nyilvánosságra hozatala: 10-11. §, a név feltüntetése: 12. §, a mű egységének védelme: 13. §, ezen jogok gyakorlása: 14. §), másrészt a szerző vagyoni jogait oltalmazza a III. Fejezetben (felhasználás: 16-17. §, tételezve a többszörözés joga: 18-22. §, a terjesztés joga: 23. §, a nyilvános előadás joga: 24-25. §, a mű nyilvánossághoz közvetítésének joga: 26-28. §, az átdolgozás joga: 29. §, a munkaviszonyban vagy más hasonló jogviszonyban létrehozott mű: 30. §, a védelmi idő: 31-32. §).

A szerzői jogi védelem alapján a szerzőnek kizárólagos joga van a mű egészének vagy valamely azonosítható részének anyagi formában és nem anyagi formában történő bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére; e törvény eltérő rendelkezése hiányában a felhasználásra engedély felhasználási szerződéssel szerezhető [Szjt. 16. § (1) bekezdés].

A mű felhasználásának minősül - egyebek mellett - a többszörözés és a terjesztés [Szjt. 17. § a) és b) pont].

A szerző kizárólagos joga, hogy a művét többszörözze, és hogy erre másnak engedélyt adjon. Többszörözés: a mű anyagi hordozón való rögzítése, valamint egy vagy több másolat készítése a rögzítésről; a mű többszörözésének minősül különösen a nyomtatással megvalósuló mechanikai, filmes vagy mágneses rögzítés és másolatkészítés stb. [Szjt. 18. § (1) bekezdés, (2) bekezdés 1. mondat].

A szerző kizárólagos joga, hogy a művét terjessze, és hogy erre másnak engedélyt adjon; terjesztésnek minősül a mű eredeti példányának vagy többszörözött példányainak a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétele forgalomba hozatallal vagy forgalomba hozatalra való felkínálással; a terjesztés magában foglalja különösen a műpéldány tulajdonjogának átruházását és a műpéldány bérbeadását, valamint a műpéldánynak az országba forgalomba hozatali céllal történő behozatalát; a terjesztés jogának megsértését jelenti a mű jogsértéssel előállott példányának kereskedelmi céllal történő birtoklása is, ha a birtokos tudja, vagy neki az adott helyzetben általában elvárható gondosság mellett tudnia kellene, hogy a példány jogsértéssel állt elő [Szjt. 23. § (1)-(2) bekezdés].

Tehát kizárólagos szerzői jog a mű többszörözése, felhasználása, és hogy erre másnak engedélyt adjon.

Amennyiben a mű nem esik a szabad felhasználás körébe (Szjt. 34-41.

§), ami a jelen ügyben fel sem merülhet, a szerzőt a mű felhasználására adott engedély fejében díjazás illeti meg, amiről a jogosult csak kifejezett nyilatkozattal mondhat le [Szjt. 16. § (4) bekezdés 1-2. mondat].

Következésképpen a szerzőt felhasználásra adott engedély esetében díjazás illeti meg, azaz felhasználásra adott engedély hiányában eszik a díjazástól, ami vagyoni jogi sérelem.

Az Szjt. a szerzői joghoz kapcsolódó (szomszédos) jogokat a XVI. Fejezetben (úgy mint előadóművészeknek, hangfelvételek előállítóinak, rádió- és televízió-szervezeteknek, filmek előállítóinak védelme) és a XVI/A. Fejezetben (úgy mint adatbázisok előállítóinak védelme) szabályozza. Az Szjt. külön is kimondja, hogy az e fejezetekben szabályozott jogok védelme nem befolyásolhatja az irodalmi (tudományos, művészeti) alkotásokon fennálló szerzői jogok védelmét [Szjt. 83. § (1) bekezdés, Szjt. 84/E. § (1) bekezdés].

Az Szjt. ezáltal elkülöníti a szerzői jogok, s ennek megfelelően az irodalmi művel kapcsolatos jogok és a szerzői joghoz tartozó (szomszédos) jogok védelmét, míg a jelen ügyben értelemszerűen csak a szerzői jog megsértéséről lehet szó.

Olyan műre, amely először külföldön került nyilvánosságra, az e törvényben meghatározott védelem csak akkor terjed ki, ha a szerző magyar állampolgár, vagy ha a szerzőt nemzetközi egyezmény, illetőleg viszonyosság alapján a védelem megilleti (Szjt. 2. §).

Az 1922. évi XIII. törvénycikk szolt Magyarország belépéséről az irodalmi és művészeti művek védelmére alakult berni nemzetközi Unióba.

A törvénycikk közreadta az 1886. évi szeptember hó 9-én Bernben kelt egyezményt az irodalmi és a művészeti művek védelmére nemzetközi Unió alakítása tárgyában és annak az 1896. évi május hó 4-én Párizsban kelt pótokmányát és értelmező nyilatkozatát, továbbá a mindezeket módosító 1908. évi november hó 13-án Berlinben létrejött módosított berni egyezményt és az ehhez 1914. évi március hó 20-án Bernben megállapított pótgjegyzőkönyvet.

A Berni Egyezményhez Magyarország 1922. február 14-én csatlakozott, és annak már részese volt Németország is. Németország egyezménybeli részessége azért említendő, mert a kérdéses mű először ott jelent meg.

Ezt követően a Berni Egyezményt Rómában 1928. június 2-án, Brüsszelben 1948. június 26-án, Stockholmiban 1967. július 14-én, majd Párizsban 1971. július 24-én felülvizsgálták.

A Berni Egyezmény Párizsban 1971. július 24-én felülvizsgált szövegét az 1975. évi 4. törvényerejű rendelet hirdette ki.

A Berni Egyezmény szerint

- a művek az Unióhoz tartozó valamennyi országban védelemben részesülnek, ez a védelem a szerző vagy más jogosult javára áll fenn [1. cikk (6) bekezdés],
- védettek azok a szerzők, akik az Unió egyik országának állampolgárai, megjelent vagy meg nem jelent műveikre nézve [3. cikk (1) bekezdés a) pont],
- védett műveik tekintetében a szerzők - a mű származási országa kivételével - az Unió valamennyi országában azokat a jogokat élvezik, amelyeket a vonatkozó törvények a belföldieknek most vagy a jövőben biztosítanak, valamint azokat a jogokat is, amelyeket ez az Egyezmény külön megad; származási országnak kell tekinteni azokra a művekre nézve, amelyek először az Unió valamelyik országában jelentek meg, ezt az országot [5. cikk (1), (4) bekezdés],
- a védelem időtartama a szerző életére és halála után ötven évre terjed, a részes országok jogosultak hosszabb védelmi időt biztosítani, és a védelmi időt minden esetben annak az országnak a törvénye szabályozza, ahol a védelmet igénylik, ez azonban - kivéve, ha ennek az országnak a törvényhozása másképpen nem rendelkezik - nem haladja meg a mű származási országában meghatározott védelmi időt [7. cikk (1), (6) és (8) bekezdés].

Összegezve: A módosított Berni Egyezmény elrendezte, hogy a mű származásának országa az, ahol először jelent meg, de a védelem tekintetében kizárólag annak az országnak törvényei irányadók, ahol a védelmet igénylik. Vonatkozik ez a szerző halálát követő védelmi időre is, s annak tartama ötven év vagy annál hosszabb idő azzal a megszorítással, hogy nem haladhatja meg a mű származási országában megállapított időtartamot.

Egyébként a nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. törvényerejű rendelet 19. §-a az előzőekkel összhangban mondja ki, hogy a szerzői jogokat annak az államnak a joga szerint kell elbírálni, amelynek területén a védelmet igénylik.

A jelen ügybeli mű először Németországban jelent meg, ott adták ki, míg a korábbi ügybeli 1996 decemberi kiadása, majd terjesztése 2000. február 8. és 2000. augusztus 15. napjai között, aztán a jelen ügyben 2005. november 12. és 2006. november 3. napjai között Magyarországon történt.

A szerző halálát követő védelmi idő Németországban és Magyarországon azonosan 70 év, és a szerzői jog birtokosa a Bajor Szabadállam 2015 évig, ugyanis a szerző halála közismertnek vehetően 1945. április 30-án, vagy valamivel azt követően 1945 május legelején állt be.

A kifejtettek alapján a jelen ügyben az irányadó tényállás szerint a terhelt cselekménye a szerzői jogot sértette, mert

- Adolf Hitler: Mein Kampf című műve az arra jogosultat megillető szerzői jogi védelem alatt áll,
- a 2015-ig fennálló védelmi idő az elkövetés idején még nem telt el,
- a szerzői jogok birtokosa a Bajor Szabadállam (Freistaat Bayern),

- a Bajor Szabadállam nyilatkozata szerint a mű vagyoni értékkel nem bír, ami a vagyoni hátrány okozását ugyan kizárja, ugyanakkor a terhelt azzal, hogy felhasználási engedély nélkül értékesítette a mű 272 (végül 200 került ténylegesen eladásra) példányát, kétségtelenül (vagyoni) haszonszerzés végett cselekedett, s tényleges haszonhoz is jutott.

Jelen ügyben a szerzői jog birtokosa vagyoni értéket a kérdéses műnek nem tulajdonított, ami azonban közömbös. A szerzőt a mű felhasználására adott engedély fejében díjazás illeti meg, de arról le is mondhat [Sztv. 16. § (4) bekezdés 1-2. mondat].

Másként fogalmazva a szerzői jog jogosultja nem köteles a vagyoni jogát érvényesíteni, ami azonban nem jelent ingyenességet, és főként nem jelent szabad felhasználást (Szjt. 34-41. §).

A szerzői jog jogosultja tényleges vagyoni jogi sérelmének hiánya csupán azt zárja ki, hogy a terhére esően megállapíthatóvá váljék a vagyoni hátrány okozása.

Mindemellett büntetendő marad az elkövető részéről a szerzői jog jogosultjától származó felhasználási engedély nélküli, haszonszerzés végett történő szerzői jogi jogsértés.

A terheltet a korábbi ügyben azért mentette fel a bíróság, mert az akkor hatályos büntető anyagi jog csak a vagyoni hátrányt okozó elkövetést rendelte büntetni.

A szabályozás azonban megváltozott, immár a haszonszerzés végett történő elkövetés is büntethetővé vált. Továbbá a két ügyben felrótt cselekmény sem ugyanaz: a korábbi ügyben szerzői jogok megsértéseként a kérdéses mű 1996 decemberi kiadása (elsőfokú ítélet 3. tényállási pont) és a 2000. február 8. és 2000. augusztus 15. napjai közötti terjesztés (elsőfokú ítélet 4. tényállási pont) volt, a jelen ügyben viszont a 2005. november 12. és 2006. november 3. napjai közötti terjesztés van felróva.

A két cselekvőség egymástól egészében elkülönül, a jelen ügybeli nem megismétlése, még csak nem is folytatása a korábbinak, mivel már a szerzői jogok megsértése gyanánt a terjesztés lett felróva, ami haszonszerzést célzó elkövetés miatt büntetendővé vált 2000. március 1. napjától, s ennek megfelelően büntetendő volt 2005. november 12. és 2006. november 3. napja között is.

Az alapügyben eljáró másodfokú bíróság helytállóan mutatott rá, hogy a terhelt a „jelen ügyben nem a könyv kiadásával, hanem annak pénzért történő terjesztésével sértette meg a szerzői jogot” (ítélet 5. oldal 4. bekezdés).

A Kúria egyetértett a bűncselekmény folytatólagos elkövetettségének a megállapításával, ugyanakkor az egyszersmind üzletszerű is.

Az elsőfokú bíróság jórészt idézte, de nem értékelte a Btk. 12. §-ának (2) bekezdését, miszerint nem bűnhalmazat, hanem folytatólagosan elkövetett bűncselekmény az, ha az elkövető ugyanolyan bűncselekményt, egységes elhatározással, azonos sértett sérelmére, rövid időközökben, többször követ el.

Folytatólagos egységbe olvadáshoz vezet, ha az egyes részcselekmények önmagukban bűncselekmények, és megvalósulnak a Btk. 12. §-a (2) bekezdésének egyéb feltételei is (közvetlen), továbbá az is, ha a részcselekmények nem önmagukban, hanem például az üzletszerűség folytán bűncselekmények (közvetve).

Így a jelen ügybeli cselekmény folytatólagosan elkövetett és 1 rendbeli, ugyanis a részcselekmények üzletszerűsége képesek.

A Btk. 12. §-ának (2) bekezdése a bűnhalmazat alól egy kivételt szabályoz: a folytatólagosságot. Ha azonban a folytatólagosan elkövetett cselekmény egyúttal üzletszerűen megvalósítottként is minősül: a folytatólagosság mellett az üzletszerűséget is meg kell állapítani (BKv 37.).

A terhelt elkövetési magatartása az engedély nélküli felhasználásban álló terjesztés, mint szerzői jogsértés.

A terjesztés szempontjából a forgalomba hozatal - túl az akár egymozzanatú felkínáláson - lehet ugyancsak egy mozzanatú (pl. a mű egy vagy több, azaz valamennyi példányának egyszeri eladása egy vásárló részére), de lehet többmozzanatú is (pl. többszöri eladás egy vagy több vásárló részére).

A jelen ügyben a terjesztés elsődlegesen, s ezért meghatározó jelleggel könyvkereskedések felé történt, márpedig a könyvkereskedés a rendeltetéséből következően azért vásárol, hogy a műpéldányokat tovább terjessze (eladja).

A szerzői jog megsértése esetében annak nincs semmiféle jelentősége, hogy az elkövető maga válik-e valamennyi műpéldány eladóává, ami közvetlen terjesztésnek felel meg, avagy az elkövető a közvetett terjesztést valósítja meg, azaz mást vagy másokat vesz igénybe a továbbterjesztéshez.

Jelen ügyben nem a mű eredeti példányának, hanem a többszörözött példányainak a forgalomba hozatala történt.

A terhelt cselekménye - miként azt az elsőfokú bíróság megállapította, és a Legfőbb Ügyészség indítványozta, szemben a

másodfokú bíróság álláspontjával - üzletszerűen elkövetett.

A Btk. 137. §-ának 9. pontja szerint üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik.

A terhelt eleve haszonszerzés végett követte el a felrótt cselekményt. Ezt meghaladóan pedig az 1 évig elhúzódó és folyamatában az összesen 8 vásárlótól 37 alkalommal tényleges bevételhez is jutott, továbbá még forgalomba nem bocsátott műpéldányokat is foglaltak le tőle.

A rendszeres haszonszerzésre törekvés, azaz a bevételre irányuló üzletszerű elkövetés ezért megállapítható.

A Kúria megjegyzi, hogy a rendszeres haszonszerzésre törekvésen túl a törvény más feltételt nem támaszt, így legalábbis a minősítés kapcsán nem bír jelentőséggel pl. a haszon mértéke, az esetleges bűnöző életvitellel összefüggés - az más kérdés, hogy ezek a körülmények következtetési alapul szolgálhatnak. A törvény tehát kizárólag a bűncselekmény ismétlődő elkövetéséből fakadó rendszeres haszonszerzést értékeli.

Összegezve: A felrótt cselekmény - helyesen - folytatólagosan, üzletszerűen elkövetett szerzői jogok megsértésének büntetteként [Btk. 329/A. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont] minősül, ami büntett és 3 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Mindazonáltal a kiszabott pénzbüntetés - értelemszerűen - sem önmagában, sem a minősítéshez képest sem törvénysértő.

Az elkövetéskor és elbíráláskor hatályos Btk. 87. §-ának (1) bekezdése alapján ugyanis a büntetési tételnél enyhébb főbüntetés szabható ki, ha annak legkisebb mértéke a 83. § rendelkezéseire figyelemmel túl szigorú, a (2) bekezdés e) pontja pedig úgy rendelkezik, hogy ha az (1) bekezdés alapján a büntetési tétel legkisebb mértéke 1 évnél rövidebb tartamú szabadságvesztés, ehelyett közérdekű munkát vagy pénzbüntetést lehet kiszabni.

A pénzbüntetést az elkövetéskor hatályban volt büntető törvény alapján 30-540 napi tételben és napi 100-20.000 forint összegben [Btk. 51. § (2) bekezdés] lehetett kiszabni.

A kiszabott büntetés tehát mind a nemében, mind a mértékében megfelelt a törvénynek.

Az indítványban foglaltak kapcsán a Kúria kitér az emberi jogi háttérre.

Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezményt és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyvet kihirdette az 1993. évi XXXI. törvény.

A vizsgált időszakban az alábbi részeiben azonos tartalommal volt hatályos a Magyar Köztársaság Alkotmánya (1949. évi XX. törvény).

Az Alkotmány 7. §-ának (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaság jogrendszere elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait, biztosítja továbbá a vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangját.

Az Alkotmány 70/A. §-ának (1) bekezdése szerint pedig a Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.

Ezek az alkotmányos rendelkezések azt jelentik, hogy az Alkotmány még belső kihirdetés hiányában is elfogadottnak tekintette az emberi jogokra vonatkozó nemzetközi dokumentumokban, így az Egyezményben foglalt szabályokat.

Egyezmény 7. Cikk - Büntetés kiszabásának tilalma törvényi rendelkezés nélkül

1. Senkit sem szabad elítélni olyan cselekményért vagy mulasztásért, amely elkövetése idején a hazai vagy nemzetközi jog alapján nem volt bűncselekmény. Ugyancsak nem lehet a bűncselekmény elkövetése idején alkalmazható büntetésnél súlyosabb büntetést kiszabni.

2. Ez a Cikk nem zárja ki valamely személy bíróság elé állítását és megbüntetését olyan cselekmény vagy mulasztás miatt, amely elkövetése idején a civilizált nemzetek által elismert általános jogelvek szerint bűncselekmény volt.

A terhelt figyelmen kívül hagyta azt, hogy cselekménye az elkövetés idején a hazai jog alapján is - a fentiekben körülírtak szerint - bűncselekmény volt.

Amint az alapügybeli másodfokú bíróság utalt rá (ítélet 5. oldal 2. bekezdés), a korábbi ügyben első fokon eljáró bíróság kifejtette, hogy a terhelt cselekménye a törvény időközbeni változása folytán már bűncselekménynek minősülne. A terhelt tehát nyilvánvalóan ennek ismeretében cselekedett a jelen ügyben.

Egyezmény hetedik kiegészítő jegyzőkönyv 4. Cikke szerint:

1. Ha valakit egy állam büntető törvényének és büntetőeljárási törvényének megfelelően egy bűncselekmény kapcsán már jogerősen felmentettek vagy elítéltek, e személlyel szemben ugyanennek az államnak az igazságszolgáltatási szervei ugyane bűncselekmény miatt nem folytathatnak büntetőeljárást, és vele szemben abban büntetést nem szabhatnak ki.

2. Az előző bekezdés rendelkezései nem képezik akadályát annak, hogy az adott állam büntető törvényeinek és büntetőeljárási törvényeinek megfelelően az eljárást újból megindítsák, ha új, vagy újólag feltárt tények, vagy az eljárás alapvető hibái természetüknél fogva kihatással vannak a meghozott ítéletre.

3. A jelen Cikk rendelkezéseitől az Egyezmény 15. Cikkére hivatkozással nem lehet eltérni.

A terhelt a korábbi, 2006. január 4-én jogerős, és az elkövetéskor hatályban volt büntető törvényt alkalmazó felmentő ítéletével elbírált ügyéhez képest, a jelen ügyben a műnek a szerzői jog jogosultjának engedélye nélküli későbbi terjesztésével követte el a bűncselekményt. A két cselekmény tehát semmiképpen sem azonos.

A Kúria a terhelt korábbi jogerős elbírálásra hivatkozó vélekedésével kapcsolatban arra mutat rá, hogy az ügydöntő határozat (ítélet) jogereje alapvetően kettős kihatású.

Egyrészt anyagi jogilag ítélt dolgot (res iudicata) képez, másrészt tilalmazza a kétszeri eljárást (ne bis in idem), minek következtében a Be. 6. § (3) bekezdésének d) pontja alapján büntetőeljárást nem lehet indítani, a már megindult büntetőeljárást meg kell szüntetni, vagy felmentő ítéletet kell hozni, ha a terhelt cselekményét már jogerősen elbírálták, kivéve a Negyedik Részben (perújítás, felülvizsgálat, alkotmányjogi panasz, jogorvoslat a törvényesség érdekében, jogegységi eljárás), valamint a XXIX. Fejezet II. (különleges eljárások) és III. Címében (kártalanítás, visszatérítés) meghatározott eljárások esetét.

Ezek a rendelkezések mindenkben megfelelésben állnak az Egyezmény hetedik kiegészítő jegyzőkönyvének 4. Cikkében foglaltakkal.

Merthogy az újabb eljárás és az újabb büntetés csakis az „ugyane bűncselekmény” kapcsán sért emberi jogot (1. pont), ami a jelen ügyben elesett, továbbá a terhelt által nem idézettek szerint az emberi jogi sérelem nem következik be, ha az adott állam büntetőügyben eljáró hatóságai az adott állam belső törvényeiben foglalt feltételei alapján az eljárást újból megindíthatják (2. pont).

Jelen ügyben az „ugyane bűncselekmény” a fentebb körülírtak szerint nem állott fenn.

A terhelt álláspontja pedig oda vezetne, hogy az adott jogi tárgy vonatkozásában elkövetett cselekmény vádja alóli felmentés a jövőre nézve egyszer és mindenkorra kizárná az adott jogi tárgyat újólagosan sértő, időközben büntetendővé nyilvánított elkövetési magatartás büntethetőségét, ami nyilvánvalóan téves.

Ekként a Kúria - miután nem észlelt más olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2013. május 14.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s.k.
előadó bíró, Dr. Székely Ákos s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

írnok
BÉ